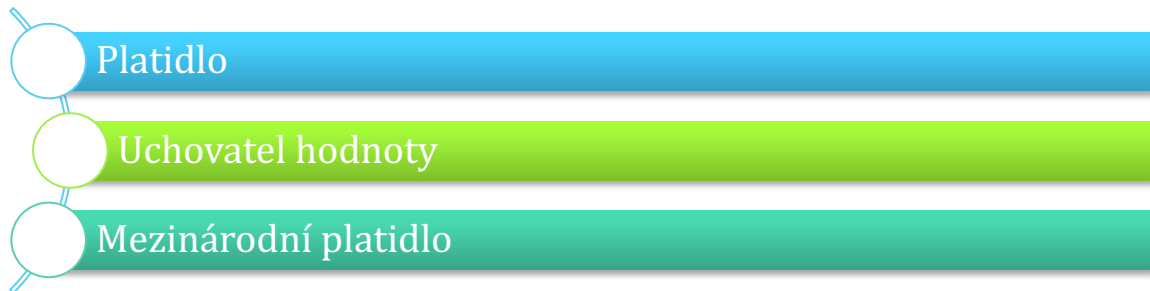

10. ČNB A OBCHODNÍ BANKY

Terciální sektor

Sektor služeb

- existence bank závisí na existenci peněz
- nejsou volně reprodukovatelné (peníze)
- slouží jako:

- ochranné prvky bankovky:

- a) vodoznak
- b) ochranný okénkový proužek
- c) ochranná vlákna
- d) soutisková značka
- e) skrytý obrazec
- f) opticky proměnlivá barva
- g) ividiscentní pruh
- h) mikrotext

FORMY PENĚŽNÍ SMĚNKY

1. KOMODITNÍ PENÍZE

- dobytek, plátno, kauri

2. DRAHÉ KOVY

- zlato, stříbro, slitiny

3. PAPÍROVÉ PENÍZE

ZLATÝ STANDART

- s rozvojem obchodu v EU se objevily papírové peníze

STANDART ZLATÉ MINCE

- do r. 1914 v českých zemích
- jakékoli množství bankovek bylo směnitelné za zlato

STANDART ZLATÉHO SLITKU

- 1918-1939
- cihličky, zlatý pruh
- vyměnitelné bankovky museli být ve větším množství, aby jako protihodnotu dostal slitek

STANDART ZLATÉ DEVIZE

- trvá po 2. sv. válce a končí r. 1971
- pouze některé zahraniční měny byly směnitelné za zlato
- 1971 -> krach na NY burze

FORMY PENĚŽ Z HLEDISKA LIKVIDITY

Likvidita

- schopnost rychle zplatit závazky

ČNB rozděluje z hlediska likvidity 3 peněžní agregáty

M1	M2	M3
<ul style="list-style-type: none"> transakční peníze (mince, bankovky) 	<ul style="list-style-type: none"> skoro peníze (M1+termínované vklady) 	<ul style="list-style-type: none"> M2+vysoce likvidní papír

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

ÚKOLY ČNB:

- Činnost se řídí zákonem o ČNB
- Prioritním úkolem je udržovat cenovou stabilitu
- Rozhoduje o emisi oběživa
- Je to „banka bank“ – uděluje licence k založení komerčních banka
- Kontroluje činnost komerčních banka – má nad nimi dozor
- V případě porušení zákona v bankách má ČNB právo na sebrání licence
- Každý den vyhlašuje devizové kurzy
- Vede účet státního rozpočtu
- Spravuje státní dluh (zadlužení státu vyplývající ze schodků státního rozpočtu)
- Správa dluhu – vydává dluhopisy, vyplácí úroky a vykupuje dluhopisy
- Opotřebované bankovky a mince z oběhu a vydává za ně nové
- Stanovuj všeobecné podmínky pro komerční banky, na základě kterých, zprostředkovávají platební styk
- Spravuje devizové rezervy a rezervy zlata
- Reprezentuje stát na zasedacích mezinárodních finančních institucích jako MMF, SB a ECB
- Pečuje o stabilitu a bezpečný rozvoj celého finančního systému ČR

ČNB řídí bankovní rada, kterou jmenuje prezident, má 7 členů v čele s Guvernérem

MONETÁRNÍ (měnová) POLITIKA ČNB:

- Zajišťuje bankovní rada ČR

CÍLEM je zajistit cenovou stabilitu neboli nízkou míru inflace.

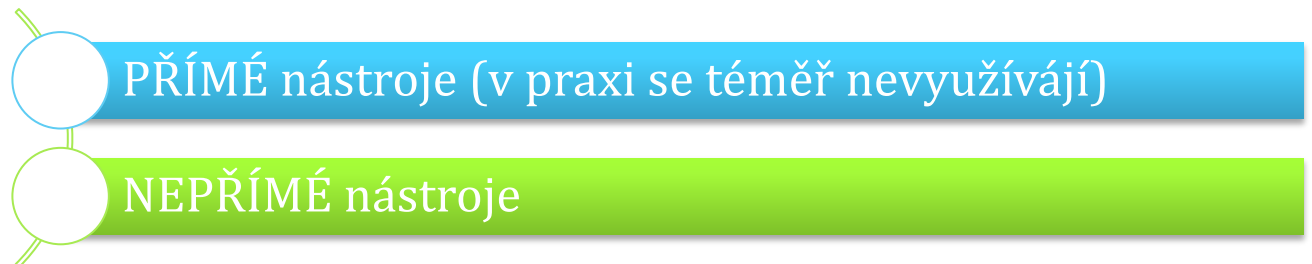
- Monetární politiku ovlivňuje množství peněz v oběhu neboli nabídku peněz v ekonomice

ZVÝŠENÍ M_S ZPŮSOBÍ: $M_S = \text{MNOŽSTVÍ PENĚZ V OBĚHU}$

Monetární politiku banka provádí pomocí nástrojů, které jsou uvedeny v zákoně o ČNB.

Nástroje dělíme na:

PŘÍMÉ NÁSTROJE ČNB

- Přímé neboli administrativní
- Nařízení ČNB komerčním bankám o úvěrových nebo úrokových kontingentech – nařízení přesných úrokových sazeb, za které mohou komerční banky poskytovat úvěry

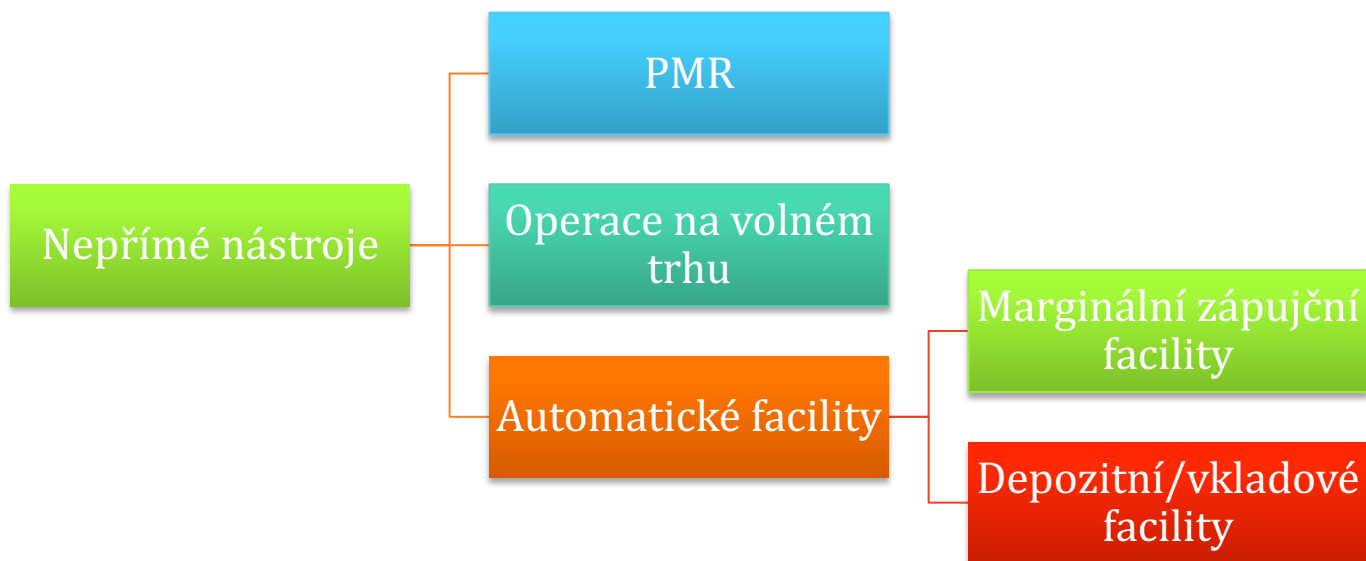
Pravidlo likvidity

- banka nesmí poskytnout dlouhodobý úvěr z krátkodobých vkladů

Orgány státní správy

- úřady, ministerstva
- všechny tyto orgány musí mít vedeny účty u ČNB

NEPŘÍMÉ NÁSTROJE ČNB

PMR - Povinné minimální rezervy

- Komerční banky mají povinnost vložit si u ČNB 2% z vkladů, které si u nich uloží jejich klienti
- Zbytek uložených peněz může banka investovat
- V současné době se % PMR nemění a je stejné jako PMR Evropské Centrální Banky
- Nemění se od roku 1999
- PMR neslouží k ovlivňování objemu peněz v oběhu, ale slouží jako tzv. peněžní polštář, který má zajistit plynulost mezibankovního platebního styku
- 2% u ČNB jsou úročeny tzv. repo-sazbou
- Komerční banky mohou z přijatých vkladů dále poskytovat úvěry dalším klientům
- Tento proces se může opakovat a dochází tak k **multiplikaci depozit**
- Repo-sazba se 0,05 p. a.
- V případě, že komerční banky nevytváří PMR, musí čerpat od ČNB **nouzový úvěr**, který je úročen 6x lombardní sazbou

MNOŽSTVÍ NAVÝŠENÍ CEN

$$M = \frac{1}{R} \times E$$

M – množství navýšení cen, R - % výše PMR, E – částka, která způsobuje multiplikaci depozit

Operace na volném trhu

- **Provádějí se pomocí repooperací**
- ČNB přijímá od komerčních bank přebytečnou likviditu a za ně předává dohodnuté cenné papíry s domluvenou dobou splatnosti (nejméně 14 dní)
- Obě strany se zavazují, že po uplynutí doby splatnosti proběhne rezervní operace, tzn., že ČNB jako dlužník vrátí věřitelské bance zapůjčenou jistinu navýšenou o úrok a věřitelská banka vrátí cenné papíry
- **Repooperace se v praxi úročí tzv. variabilní reposazbou**, to znamená, že komerční banky mohou každý pracovní den předat své objednávky volně likvidních prostředků ČNB a zároveň navrhnou požadovanou reposazbu
- Minimální výše je 300 000 000 Kč a dále celé násobky stomiliónů
- Nabídky, ČNB vypořádává podle americké aukční procedury, což znamená, že ČNB přednostně přijme nabídky, které požadují nejnižší úrokové sazby, a ostatní nabídky odmítne nebo vrátí

Marginální zápůjční facility

- **Komerční banky mají možnost si přes noc vypůjčit peněžní prostředky, aby si zvýšili svou likviditu**
- Svůj požadavek musí ČNB nahlásit nejpozději 25 minut před uzavřením účetní uzávěrky do systému CERTIS (zúčtovací centrum ČNB)
- Minimální výše je 10 000 000 Kč a **je úročena lombardní sazbou**

Depozitní facility

- **Komerční banky mají možnost uložit si u ČNB přebytečnou likviditu**
- Minimální vklad je 10 000 000 Kč
- **Vklady jsou úročeny diskontní sazbou 0,05% p. a.**
- Ve stabilním ekonomickém prostředí je diskontní sazba nejnižší sazba

Shrnutí sazeb:

Diskontní sazba	• 0,05 %
Reposazba	• 0,05 %
Lombardní sazba	• 0,25 %
PMR	• 2%

ČNB může používat i jiné (pomocné) nástroje k ovlivňování množství peněz v oběhu:

Obezřetelné podnikání bank	• komerční banka nesmí svému klientu půjčit více než 25% ze základního kapitálu
Lombardní úvěr	• Úvěr, který je krytý movitou zástavou a je úročen lombardní sazbou
Gentlemanské dohody	• Komerční banky přijímají rozhodnutí a doporučení od ČNB na základě autority